

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ЕТНОЛОГІЇ І АРХЕОЛОГІЇ

ТОМЕНЧУК БОГДАН ПЕТРОВИЧ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
З КУРСУ «ПОРІВНЯЛЬНА ЕТНОАРХЕОЛОГІЯ»
для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності
032 «Історія та археологія» спеціалізації «Етнологія»

Івано-Франківськ
2018

Томенчук Б.П. Навчально-методичні вказівки з курсу «Порівняльна етноархеологія» для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності 032 «Історія та археологія» спеціалізації «Етнологія». – Івано-Франківськ, 2018.

Рецензенти: доктор історичних наук, професор
Возняк Ігор Петрович.
Чернівецький національний
університет ім. Ю.Федьковича

доктор історичних наук, професор
Кожолянко Григорій Константинович
Чернівецький національний
університет ім. Ю. Федьковича.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника протокол №3 від 2018 року

Зміст

Вступ.....	3
Вимоги до знань і вмінь з дисципліни «Порівняльна етноархеологія».....	4
Анотація лекційних занять.....	5
Анотація семінарських занять.....	7
Критерії оцінювання знань,умінь і навичок.....	12
Самостійна робота.....	13
Програмові вимоги.....	16
Порядок оцінювання знань студентів.....	18
Пояснення оцінок ECTS.....	19
Типові завдання комплексних контрольних робіт (ККР).....	21
Критерії оцінки виконання завдань ККР.....	34
Рекомендована література до курсу.....	35

ВСТУП

Сучасна освіта ставить перед собою завдання забезпечення фундаментальної теоретичної, практичної та наукової підготовки висококваліфікованих кадрів, які б набули глибоких знань для виконання професійних завдань науково – дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної етнології.

Комплексне вивчення етнологічного і археологічного матеріалу досліджень є важливою складовою пізнання багатоманітності світових етнокультурних спільнот. Етноархеологія є новий науковий напрямок, який виник в ХХст. і розвивається в результаті інтеграції археології і етнології. Порівняльна етноархеологія має вирішувати проблеми по генезі і динаміці суспільства і культури людства, а також їх елементів різних хронологічних народів на основі співставлення археологічних і етнографічних бачень цих проблем. В етноархеології, як в новому напрямку про культуру і суспільство існує ще її різне бачення. Зокрема як окремий напрямок на стику етнографії і археології, як окремий метод в археології чи в етнографії, і як «схрещення» обох наук. Найбільш перспективним для нас є напрямок порівняльної етноархеології, який дає можливість магістрантам спеціалізації «етнологія» навчитись здійснювати етноархеологічні порівняльні характеристики при аналізі основних категорій матеріальної і духовної культури.

Нашим завданням є:

- подати магістрам системні знання з проблем етноархеологічних досліджень;
- розвинути навички порівняльного аналізу матеріалів археологічних та етнографічних досліджень;
- навчити студентів основ методики міждисциплінарних досліджень по проблемах етноархеології.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ І ВМІНЬ

Після закінчення курсу магістрант повинен знати:

- основні проблеми які існують при етноархеологічних дослідженнях;
- історію розвитку етноархеологічних досліджень;
- методологію порівняльної характеристики матеріалів археологічних і етнографічних досліджень, які стосуються як матеріальної так і духовної культури;
- методологію порівняльної характеристики матеріалів археологічних і етнологічних досліджень які стосуються проблем соціогенезу і культурогенезу;
- основні особливості порівняльної етноархеології України і Карпатського регіону.

Після закінчення курсу магістрант повинен вміти:

- оперувати основними поняттями етноархеологічних досліджень;
- володіти основними методами для здійснення етноархеологічних досліджень;
- виділяти етноархеологічні комплекси
- робити висновки на основі аналізу порівняльних характеристик в етноархеологічних дослідженнях.

АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекційне заняття №1-2

Етноархеологія – археологічна етнографія, як новий науковий напрямок

Розглядається історія і причини виникнення етноархеології. Зокрема причини хронологічного розриву і тематичної обмеженості як в археології так і в етнології.

Характеризують причини і склад комплексних археоло–етнографічних експедицій та їх завдання і методика опрацювання відповідного матеріалу.

Показано перспективні напрямки етноархеологічних досліджень як в Україні так і в Карпатському регіоні з виділенням етнографо–археологічних комплексів.

Лекційне заняття №3-4

Археологія і етнологія. Порівняльна характеристика основних категорій матеріальної культури

Окремо характеризується матеріальна культура в археології (поселенські структури, житлово–господарські і ремісничі комплекси, культові об'єкти і могили та відповідні артефакти).

Окремо подається характеристика матеріальної культури згідно етнографічних даних.

Як підсумок, характеризується матеріальної культури населення Прикарпаття за археологічними та етнографічними даними конкретно по етнографічними та природно – кліматичним регіонах.З їх особливостями та в порівнянні.

Лекційне заняття №5-6

Археологія і етнологія. Порівняльна характеристика основних категорій духовної культури

Окремо характеризується духовна культура в археології (культові об'єкти: язичницькі і християнські, та відповідні ритуальні предмети, мистецькі твори).

Окремо подається характеристика духовної культури згідно етнографічних даних (релігійна і календарна обрядовість, мистецтво).

Як підсумок, характеризується духовна культура населення Прикарпаття за археологічними та етнографічними даними конкретно по етнографічним та природно – кліматичним регіонах. З їх особливостями та в порівнянні.

Лекційне заняття № 7 – 8

Соціокультурні явища та їх реконструкція в етноархеології

Характеризується суспільство за археологічними даними. З його особливостями згідно окремих епох та археологічних культур. Подана загальна характеристика соціокультурних явищ за етнографічними даними, які привели до виділення відповідних етнографічних груп. Показані основні проблеми реконструкції соціокультурних явищ в етноархеології та методи їх вирішення.

Лекційне заняття № 9 – 10

Етнічні процеси та їх реконструкція в етноархеології

Характеризується теоретичні підходи щодо процесів етнічного розмежування (дезінтеграції) та згуртування (інтеграції), які існують в археології та в етнології.

Окремо характеризують етнічні процеси, які проходили в Карпатському регіоні згідно даних археології та етнології.

Показані основні проблеми реконструкції етнічних явищ в етноархеології та методи їх вирішення.

Зокрема, на матеріалах етноархеології Карпатського регіону і окремо Прикарпаття.

АНОТАЦІЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1

Роль природного середовища при аналізі етноархеологічних досліджень

1. Фізико – географічні регіональні особливості природного середовища Карпатського регіону.

2. Мінеральні ресурси і їх освоєння в Карпатському регіоні.

3. Природне середовище і соціокультурні явища в етноархеології Прикарпаття.

Основні терміни та поняття: природне середовище, фізико – географічні регіональні особливості, мінеральні ресурси, соціокультурні явища, етнологія, Карпатський регіон.

Рекомендована література:

1. Лурье С.В. Историческая этнология. М.: Аспект Пресс, 1997.
2. Етнічна історія давньої України, К., 2000.
3. Етнічна та етнокультурна історія України. Т.1., К. 2005.
4. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Т. 1. Археологія та антропологія. Львів, 1999.
5. Життя етносу: соціокультурні нариси. К. 1997.
6. Заставний Ф.Д. Населення України. Львів, 1993.
7. Природа Івано–Франківської області, Львів, 1978. – 158 с.
8. Природа Чернівецької області, Львів, 1973. – 157 с.
9. Савчук Б., Кафарський В. Вступ до етнології. Івано –Франківськ: Лілея – НВ, 2003.
10. Юрій М.Ф. Етнологія. Навчальний посібник. – К., 2006.

Семінарське заняття № 2

Планувальна структура поселень і житлово–господарських комплексів при аналізі етноархеологічних досліджень

1. Планувальна структура поселенських комплексів (неукріплених і укріплених) в етноархеологічних дослідженнях.

2. Планувальна структура житлово–господарських комплексів в етноархеологічних дослідженнях.

Основні терміни та поняття: укріплені поселення (городища), неукріплені поселення, житлово–господарські комплекси, планувальна структура, етноархеологія.

Рекомендована література:

1. Археология Украинской ССР, К., 1985.
2. Баран Врослав. Слов'янська община (за матеріалами поселення Рашків – I) // Автореферат дисертації кандидата історичних наук, - К., 1992.
3. Етнічна та етнокультурна історія України, Т. 1. К., 2005.
4. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: Археологія та антропологія, Т. 1. Львів, 1999.
5. Интеграция археологических и этнографических исследований. – Новосибирск, Омск, 1996, - 2.1.
6. Подосинов А.В. Пространственные представления у архаических народов Европы // диссертация. докт. истор. наук. – М. 1997.
7. Тиводар М.П. Етнологія: навчальний посібник, Львів: Світ, 2004.
8. Томенчук Б. До питання про деякі особливості мікро. і макропланувальної (просторові) структури і системи поселень, могильників, церков і городищ // Археологія городищ галицької землі. Івано–Франківськ, 2008, С. 666 - 695.
9. Хоптяр Ю.А. Етнологія. Навчальний посібник, К., 2008.

Семінарське заняття № 3

Планувальна структура могильників і культових комплексів етноархеологічних дослідженнях

1. Планувальна структура могильників (язичницьких і християнських) в етноархеологічних дослідженнях.

2. Планувальна структура культових комплексів (язичницьких і християнських) в етноархеологічних дослідженнях.

Основні терміни та поняття: язичницькі могильники (тілокальні, інгумаційні, курганні, ґрунтові), християнські кладовища, церковні комплекси, культові споруди (язичницькі святилища і християнські храми), планувальна структура, просторова орієнтація.

Рекомендована література:

1. Археология Украинской ССР. К., 1985 – 1991 (в трьох томах).
2. Интеграция археологических и этнографических исследований. – Омск, СПб. - 1998, - 2.1.
3. Народна архітектура Українських Карпат, XV – XX ст.– К., 1987.
4. Томенчук Б. До питання про особливості мікропланувальної структури давніх могильників як "поселень мертвих", та макропланувальних систем розміщення церков і городищ // Нові технології в археології. Зб. наукових праць. – К., Львів, 2002, – С. 301-317.
5. Томенчук Б. Олешківська ротонда. Археологія дерев'яних храмів Галицької землі XII-XIII ст. – Івано–Франківськ, 2005. – 167 с.
6. Хоптяр Ю.А. Етнологія. Навчальний посібник, К., 2008.

Семінарське заняття № 4

Проблеми етнічної історії та соціогенезу в археології та в етнографії Карпатського регіону і Прикарпаття

1. Етнічна історія населення Карпатського регіону за археологічними даними.

2. Етнічна історія країн Карпатського регіону в етнографічних дослідженнях. Основні проблеми міжетнічних взаємовпливів.

3. Проблеми соціогенезу в етноархеології Прикарпаття.

Основні терміни та поняття: етнічні процеси, міжетнічні взаємовпливи, соціогенез, регіональні особливості, Карпатський регіон.

Рекомендована література:

1. Авксентьев В.А. Этнические конфликты: история и типология // Социологические исследования. - 1996. - № 12.

2. Гуслистий К.Г. Вопросы истории Украины и этнического развития украинского народа. К., 1963.

3. Етнічна історія давньої України. К., 2000, - 277 с.

4. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Археологія, антропологія, Львів, 1999.

5. Интеграция археологических и этнографических исследований. – Новосибирск, Омск, 1996, - 2.1.

6. Лурье С.В. Историческая этнология, М., 1997.

7. Мала енциклопедія етнодержавознавства, К., 1997.

8. Населення Прикарпаття і Волині за доби розкладу первіснообщинного ладу в давньоруський час. – К., 1976. 222 с.

Семінарське заняття № 5

Скотарство та землеробство в контексті етноархеологічних досліджень в Карпатському регіоні

1. Скотарство в етноархеологічних дослідженнях в Карпатському регіоні.

2. Землеробство в етноархеологічних дослідженнях на Прикарпатті та в Подністрові.

Основні терміни та поняття: скотарство, землеробство, екологічні системи та регіони, етнографія землеробства, етнографія скотарства, археологічні джерела.

Рекомендована література:

1. Witold Hensel. Słowiańszczyznawczesnośredniowieczna. Zaryskultury materialnej, Warszawa, 1965
2. Возникновение земледелия. Л., 1967.
3. Довженко В. Й. Землеробство Древньої Русі. К., 1961.
4. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Т. 1. Археологія та антропологія. Львів, 1999.
5. Кларк. Доисторическая Европа. Экономический очерк. М., 1953.
6. Лурье С. В. Историческая этнология, М: Аспект Пресс, 1997.
7. Мандибура М. Д. Полонинське господарство Гуцульщини другої половини ХІХ - 30 років ХХ ст. Київ. Наукова думка, 1978.
8. Марков Г. Е. История хозяйства и материальной культуры . М., 1979.
9. Савчук Б., Кафарський В. Вступ до етнології. Івано–Франківськ: Лілея – НВ, 2003.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНА ЕТНОАРХЕОЛОГІЯ»:

«відмінно» - студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» - студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» - студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» - студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Обов'язковим елементом самостійної роботи є написання студентом реферативної роботи. Її об'єм становить 12 сторінок. Підготовка такої роботи включає в себе застосування відповідної методології.

Структура написання студентом реферату складається із наступних семи обов'язкових елементів:

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми та перспективність її дослідження;
- Визначити основні параметри викладу матеріалу;
- Навести історичний ілюстративний матеріал, що підтверджує вашу аргументаційну базу;
- Висновок;
- Список використаної літератури.

Захист реферату відбувається за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань.

Обов'язковим елементом написання реферату є також підготовка анотації по обраній темі об'ємом 1 сторінка.

Тематика завдань для самостійної роботи:

1. Виділення «етнографо–археологічних комплексів» на матеріалах досліджень Прикарпаття.
2. Методи порівняльного аналізу археологічних культур та етнографічних груп.
3. Методи порівняльного аналізу окремих соціокультурних явищ в археології та етнографії.
4. Організація комплексних археоло – етнографічних експедицій.
5. Етнокультурна історія населення Прикарпаття в етноархеологічних дослідженнях.
6. Проблеми етнічної і соціокультурної історії населення Карпатського регіону в етноархеології.
7. Проблеми інтеграції археологічних і етнографічних досліджень.
8. Сім'я і сімейний побут в порівняльній етноархеології.
9. Народні вірування та знання в порівняльній етноархеології.
10. Народне мистецтво в порівняльній етноархеології.
11. Господарство і народні промисли та ремесла в порівняльній етноархеології.
12. Землеробство і тваринництво в порівняльній етноархеології.
13. Соціальна структура суспільства в порівняльній етноархеології.

Індивідуальні завдання

Тематика для написання рефератів

1. Експеримент як метод в дослідженні процесів виготовлення знарядь праці, предметів побуту, жител та інших категорій матеріальної культури в етноархеології.
2. Українська етноархеологічна наука.
3. Європейська етноархеологічна наука.
4. Етноархеологічні особливості слов'янських етносів.
5. Етноархеологія розвинутого середньовіччя.
6. Етноархеологія новітнього часу.

Освоєння курсу передбачає застосування репродуктивних, пояснювально-ілюстративних проблемно-пошукових та творчих методів навчання з використанням як традиційних, так і новітніх інформаційних технологій, зокрема роботи в Інтернеті.

Методи контролю

У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування студентів із тем передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.

Програмові вимоги до заліку

- 1.Об'єкт, предмет і завдання курсу «Порівняльна етноархеологія».
- 2.Понятійний апарат етноархеології.
- 3.Зв'язок етноархеології з іншими спеціальними дисциплінами.
- 4.Метод спостереження в етноархеології.
- 5.Метод експерименту в етноархеології.
- 6.Історія становлення етноархеології як нового наукового напрямку.
- 7.Комплексні археоло-етнографічні експедиції.
- 8.Перспективи етноархеологічних досліджень в Україні та в Карпатському регіоні.
- 9.Матеріальна культура в археології та етнографії. Порівняльний аналіз (регіон Прикарпаття).
- 10.Духовна культура в археології та етнографії. Порівняльний аналіз (регіон Прикарпаття).
- 11.Суспільство за археологічними спостереженнями. Археологічні культури і етнічні процеси.
- 12.Соціокультурні явища в етнографії.
- 13.Проблеми реконструкцій соціокультурних явищ в етноархеології.
- 14.Фізико-географічна характеристика регіону Прикарпаття при аналізі етноархеологічних досліджень.
- 15.Природне середовище і соціокультурні явища в хронологічному порівнянні для регіону Прикарпаття.
- 16.Етнографо-археологічні комплекси.
- 17.Планувальна структура поселень в етноархеології (регіон Прикарпаття).
- 18.Планувальна структура житлово-господарських комплексів в етноархеології (регіон Прикарпаття).
- 19.Планувальна структура культових комплексів в етноархеології (регіон Прикарпаття).
- 20.Етнічна історія та соціогенез в археології та етнології (регіон Прикарпаття).

21. Виділення етнографо-археологічних комплексів на матеріалах досліджень Прикарпаття.

22. Сім'я та сімейний побут в порівняльній етноархеології.

23. Народне мистецтво в порівняльній етноархеології.

24. Землеробство і тваринництво в порівняльній етноархеології.

25. Українська етноархеологічна наука.

26. Етноархеологічні особливості слов'янських етносів.

27. Етноархеологія пізнього середньовіччя, нового та новітнього часу в Україні.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі заліку. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума оцінок за поточний контроль знань, реферату та захист монографії / статті.

При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, знання джерельного та історіографічного матеріалу, активність при обговоренні питань. При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання реферату, контрольних робіт, підготовка наукової доповіді із запропонованих тем.

Вид контролю	Написання контрольних робіт	Написання реферату	Захист монографії/ статті	Поточний контроль в усній формі	Залік	Підсумкова оцінка у 100-бальній шкалі
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	20	10	10	10	50	100

Оцінки за залік у різних шкалах оцінювання мають такий вигляд:

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	<i>зараховано</i>	<i>A</i>
80 – 89		<i>B</i>
70 – 79		<i>C</i>
65 – 69		<i>D</i>
60 – 64		<i>E</i>
26 – 59	<i>незараховано</i>	<i>FX</i>
1 – 25		<i>F</i>

ПОЯСНЕННЯ ОЦІНОК ECTS:

A "Відмінно" — теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані, якість їх виконання оцінена балом, близьким до максимального.

B "Дуже добре" — теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, безпрогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена балом, близьким до максимального.

C "Добре" — теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінена максимальним балом, деякі завдання виконані з помилками.

D "Задовільно" — теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою завдань виконані, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.

E "Достатньо" — теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато з передбачених програмою завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінені балом, близьким до мінімального.

FX "Умовно незадовільно" — теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість

передбачених програмою завдань не виконані, або якість їх виконання оцінена балом, близьким до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.

F "Безумовно незадовільно" — теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до підвищення якості виконання навчальних завдань.

ТИПОВІ ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (ККР)

Пакет комплексних контрольних робіт з дисципліни «Порівняльна етноархеологія» розроблений з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця та робочої програми з курсу «Порівняльна етноархеологія», що включає в себе перелік завдань, вирішення яких потребує умінь застосовувати інтегровані знання програмового матеріалу дисципліни.

Метою розробки комплексних контрольних робіт є їх використання:

- при проведенні самоаналізу вищого навчального закладу з метою корекції робочих навчальних програм, удосконалення організації навчального процесу;
- при проведенні акредитаційної або атестаційної експертизи з метою державної оцінки рівня підготовки студентів.

За своїм характером і змістом завдання дають можливість оцінити відповідність рівня набутих студентами знань у системі вимог, що ставляться та передбачені для освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра напряму підготовки 8.02030202 «Етнологія».

Пакет комплексних контрольних робіт з дисципліни «Порівняльна етноархеологія» містить 10 варіантів комплексних завдань. Кожен з яких включає 5 завдань, які охоплюють тематику різних розділів курсу. Кожний з варіантів складається з п'яти теоретичних питань. Реалізований у контрольній роботі принцип комплексності дає можливість оцінити теоретичні знання та практичні навички, здобуті студентами під час вивчення курсу. Тим самим демонструючи рівень знань студента, його здатність до аналітичного мислення. А також вказує на послідовність, повноту та логічність викладеного інформаційного матеріалу.

Виходячи із запропонованих варіантів комплексних контрольних робіт, передбачається їх виконання у вигляді письмової роботи тривалістю 80 хвилин (в межах однієї пари).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 1

1. Об'єкт, предмет і завдання курсу «Порівняльна етноархеологія».
2. Понятійний апарат етноархеології.
3. Метод спостереження в етноархеології.
4. Релігійна обрядовість в етноархеології.
5. Народні промисли в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 2

1. Метод експерименту в етноархеології.
2. Комплексні археоло-етнографічні експедиції.
3. Календарна обрядовість в етноархеології.
4. Суспільство в етноархеології.
5. Тваринництво в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 3

1. Матеріальна культура в етноархеології.
2. Соціокультурні явища в етноархеології.
3. Експеримент в етноархеологічних дослідженнях.
4. Українська етноархеологія.
5. Природні характеристики регіонів в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 4

1. Фізико-географічна характеристика регіону Прикарпаття при аналізі етноархеологічних досліджень.
2. Планувальна структура поселень в етноархеології.
3. Етнічні процеси та їх реконструкція в етноархеології.
4. Шляхи та їх інфраструктура в етноархеології.
5. Землеробство в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 5

1. Планувальна структура житлово-господарських комплексів в етноархеології.
2. Виділення етнографо-археологічних комплексів на матеріалах досліджень Прикарпаття.
3. Матеріальні ресурси в регіонах Карпат в етноархеологічних дослідженнях.
4. Тваринництво в етноархеології.
5. Планувальна структура господарських (виробничих) комплексів в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 6

1. Сім'я та сімейний побут в порівняльній етноархеології.
2. Народне мистецтво в порівняльній етноархеології.
3. Планувальна структура жител в етноархеології.
4. Принципи виділення етнографічних регіонів.
5. Міграційні процеси в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 7

1. Землеробство в порівняльній етноархеології.
2. Українська етноархеологічна наука.
3. Принципи виділення археологічних культур.
4. Причини появи етноархеологічних досліджень.
5. Житло в етноархеології.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 8

1. Етноархеологія пізнього середньовіччя, нового та новітнього часу.
Порівняльна характеристика.
2. Етнічні процеси в етноархеології.
3. Скотарство в етноархеології.
4. Понятійний апарат в етноархеології.
5. Основні перспективні напрямки в етноархеології Прикарпаття.

Затверджено на засіданні кафедри етнології і археології

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 9

1. Планувальна структура культових комплексів в етноархеології.
2. Шляхи і транспорт в етноархеології.
3. Духовна культура в етноархеології.
4. Основні завдання комплексних експедицій в етноархеології.
5. Зміна природніх умов в часовому вимірі та їх значення в етноархеології.

Затверджено на засіданні **кафедри етнології і археології**

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Порівняльна етноархеологія»

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

спеціальність 8.02030202 «Етнологія»

Варіант 10

1. Соціокультурні явища та їх реконструкція в етноархеології.
2. Планувальна структура могильників і кладовищ в етноархеології.
3. Матеріальна культура в етноархеології.
4. Календарна обрядовість в етноархеології.
5. Проблеми реконструкцій в етноархеології (соціальні явища).

Затверджено на засіданні **кафедри етнології і археології**

(протокол № __ від « » _____ 201 р.).

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНА
ЕТНОАРХЕОЛОГІЯ»**

Основою для оцінки знань при виконанні завдань комплексної контрольної роботи студентів є рівень засвоєння ними програмного матеріалу з дисципліни і уміння застосовувати інтегровані знання, вміння аналітично мислити.

Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань, кожне з яких оцінюється по 10 балів. На вказані питання студент має дати відповідь на підставі матеріалів лекцій, першоджерел, підручників, фахових журналів. Ці питання мають теоретичний характер, вимагають відповідних аналітичних узагальнень і висновків студента. Цінується оперування студентом категоріально-понятійним апаратом дисципліни, добре знання джерел з вказаної проблеми. Відповідь студента має бути чіткою, логічною. Кожна відповідь повинна розпочинатися із назви питання і закінчуватися самостійними висновками.

Загальні вимоги до відповіді:

- Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу;
- Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання;
- Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими;
- Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки;
- Вміння робити висновки з розглянутих питань;
- Знання першоджерел і праць видатних філософів.

Критерії виставлення оцінок за комплексну контрольну роботу:

Відмінно (5 балів) – знання студента відмінні, він володіє теоретичним матеріалом. Він чітко і ясно дає відповідь на запитання викладача, вміє порівняти, співставити різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз.

Добре (4 бали) – знання студента добрі, він володіє теоретичним матеріалом, але робить поверхневі висновки.

Задовільно (3 бали) – знання студента задовільні, він допускає серйозні неточності у теоретичному матеріалі, однак все ж знає проблему на поверхневому рівні і може пояснити закономірності її виникнення та розвитку.

Незадовільно (2 бали) – знання студента незадовільні і вони потребують повторно вивчення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ПІДРУЧНИКИ І НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

- Алексеев В.П. Историческая антропология. – Москва, 1979.
- Бромлей Ю.В. Этнос и этнография. – М., 1973.
- Бромлей Ю. Современные проблемы этнографии. – М., 1981.
- Етнографія України: навчальний посібник / За ред. С.А.Макарчука. – Львів, 1994
- Константинова С.С. Этнология: конспект лекций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005
- Лурье С.В. Историческая этнология. – М.: Аспект Пресс, 1997.
- Нельга О. Етнологія: Курс лекцій. – К.: Тандем, 1995.
- Савчук Б., Кафарський В. Вступ до етнології. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003.
- Тиводар М.П. Етнологія: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 2004.
- Хоптяр Ю.А. Етнологія. Навчальний посібник. – К., 2008
- Юрій М.Ф. Етнологія. Навчальний посібник. – К., 2006

СЛОВНИКИ І ДОВІДНИКИ

- Абетка етнополітолога / Ю.Римаренко та ін. – К., 1996
- Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. - М: Прогресс, 1990,-366 с.
- Етнонаціональний розвиток України: терміни, визначення, персоналії. – К., 1993.
- Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В.Литвин, В.Гусєв, А.Слюсаренко та ін. – К.: Вища школа, 2002.
- Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького; Редкол.: Ю.І.Римаренко (відп. ред.) та ін. – К.: Довіра: Генеза, 1996.
- Титова О.М. Словник археологічних термінів (за матеріалами України). – К., 1996. – 76 с.

Этнография й смежныедисциплины. Этнографическиедисциплины. Школы и направления. Методы. – М., 1988 (Сводэтнографических понятий и терминов). – Вып.3.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Burszta Wojciech. Antropologiki kultury. - Warszawa, 1998.
- Алексеев В.П. Этногенез. – М., 1986.
- Археология Украинской ССР. К., 1985 – 1991 (в трьох томах).
- Археология Прикарпатья, Волыни и Закарпатья. К., 1990.
- Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині.
- Баландин Р.К.; Бондарев Л.Г. Природа и цивилизация. - М: Мысль, 1988. – 391с.
- Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К., 1991.
- Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. К., 2006.
- Бернес М. Духовність ікони // Богослов'я. – Рим, 1965. – Т. 29
- Бойківщина: історично-етнографічне дослідження. – К., 1983.
- Бромлей Ю. Очерк теорії етноса. – М., 1983.
- Вовк Хв. Антропологічні особливості українського народу // Студії з української етнографії та антропології. – К., 1995.
- Вовк Хведір. Студії з української етнографії та антропології. – Київ: Мистецтво, 1995. – 335 с.,
- Геоботанічне районування Української РСР. - Київ: Наук. думка, 1977. – 132 с.
- Голан А. Миф и символ. М.; Мысль, 1992. – 375 с.
- Горленко В.Ф., Бойко І.Д., Куницький О.С. Народна землеробська техніка України. - К.: Наукова думка, 1971.- 163 с.
- Грушевский М. С. Очерк истории украинского народа. – К., 1991.
- Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли. – М., 1994.
- Гуцульщина: історично-етнографічне дослідження. – К., 1983.
- Давидюк В.Ф. Українська міфологічна легенда. – Л.: Світ, 1992. – 176 с.

- Давня історія України.-К.:Наукова думка,1069.- 258 с.
- Дністрянський М.С. Кордони України. – Львів. 1992.
- Енциклопедія українознавства. – Т.1. – Париж, Нью-Йорк, - 1955.
- Енциклопедія українознавства. – Т.10. – Париж, Нью-Йорк, - 1984.
- Енциклопедія українознавства. – Т.11. – Париж, Нью-Йорк, - 1995.
- Енциклопедія українознавства. – Т.2. – Париж, Нью-Йорк, - 1955-1957.
- Енциклопедія українознавства. – Т.3. – Париж, Нью-Йорк, - 1959.
- Енциклопедія українознавства. – Т.4. – Париж, Нью-Йорк, - 1962.
- Енциклопедія українознавства. – Т.5. – Париж, Нью-Йорк, - 1968.
- Енциклопедія українознавства. – Т.6. – Париж, Нью-Йорк, - 1971.
- Енциклопедія українознавства. – Т.7. – Париж, Нью-Йорк, - 1973.
- Енциклопедія українознавства. – Т.8. – Париж, Нью-Йорк, - 1976.
- Енциклопедія українознавства. – Т.9. – Париж, Нью-Йорк, - 1980.
- Етнічна історія давньої України. К., 2000, - 278 с.
- Етнічна та етнокультурна історія України. Т.1., К. 2005.
- Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Етнологія та мистецтвознавство. - Т. 2. Львів, 2006.
- Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: Археологія та антропологія, Т. 1. Львів, 1999.
- Етнографія Белорусі. – Мінск, 1989. – 575 с.
- Етнографія України. Л.,1994. – 520 с.
- Життя етносу: соціокультурні нариси. К. 1997.
- Залізняк Л. Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1991.
- Залізняк Л. Л. Нариси стародавньої історії України. – К.: Абрис, 1994. – 256 с.
- Залізняк Л. Л. Передісторія України X – V тис. до н. е.- К.,1998. – 317 с.
- Заставний Ф.Д. Населення України. – Львів, 1993.

Интеграция археологических и этнографических исследований. – Новосибирск, Омск, 1996, - 2.1.

Интеграция археологических и этнографических исследований. – Омск, СПб. - 1998, - 2.1.

Кларк. Доисторическая Европа. Экономический очерк. М., 1953.

Костомаров М. І. Книга буття українського народу. – Львів – Київ, 1921.

Кульчицький О. Світові вчування українця // Українська душа. – К, 1992.

Лемківщина: духовна культура. Т.1. – Львів, 1994.

Лемківщина: духовна культура. Т.2. – Львів, 2002.

Макарчук С.А. Український етнос (виникнення та історичний розвиток). – К., 1992.

Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К., 1996.

Марков Г.Е. История хозяйства и материальной культуры . М., 1979.

Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.

Народна архітектура Українських Карпат, XV – XX ст.– К., 1987.

Населення Прикарпаття і Волині за добирозкладу первіснообщинного ладу в давньоруський час. – К., 1976. 222 с.

Нельга О.В. Теорія етносу. – К., 1997.

Павлюк С. Етногенез українців: спроба теоретичної конструкції. – Львів, 2006.

Павлюк С. Походження українського народу у контексті традиційної культури. – Львів, 2006.

Павлюк С. Словник основних понять і термінів з теорії етнології. - Львів, 2008.

Петров В.П. Походження слов'ян. – К.. 1972.

Петров В. Походження українського народу. – К., 1992.

Поділля: історико - етнографічне дослідження. – К., 1994.

Полесьє. Матеріальна культура. – К., 1988.

Потебня А.А. Язык и народность // Мысль и язык. – К.. 1993.

- Реймерс Н.Ф. Природопользование.- М.: Мысль, 1990. – 634 с.
- Свод этнографических понятий и терминов: материальная культура. - М., 1989.
- Свод этнографических понятий и терминов: этнография и смежные дисциплины, этнографические субдисциплины, школы и направления, методы. – М., 1988.
- Свод этнографических понятий и терминов: Социально-экономические отношения и соционормативная культура. – М., 1986.
- Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. - К., 1993.
- Стародавнє населення Прикарпаття і Волині. К.: Наукова думка, 1974. – 286 с.
- Телегін Д.Я. Речі говорять. К.: Наукова думка, 1978.-102 с.
- Тиводар М. Етнологія. – Ужгород, 1998.
- Токарев С. Истоки этнографической науки (до середины XIX в.). М.: Наука, 1978 . – 164 с.
- Токарев С.А. История зарубежной этнографии. – М.: Высшая школа, 1978.
- Томенчук Б. До питання про деякі особливості мікро. і макропланувальної (просторові) структури і системи поселень, могильників, церков і городищ // Археологія городищ галицької землі. Івано–Франківськ, 2008, С. 666 - 695.
- Українська душа. – К., 1992.
- Українське народознавство. – К., 2004.
- Українці: історико - етнографічна монографія. – Кн.1. – Опішне, 1999.
- Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991.
- Холмщина і Підляшся: історико – етнографічне дослідження. – К., 1997.
- Чмихов М.О. Давня культура.- Київ.: Либідь, 1994. - 287 с.
- Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня історія України. – К., 1992.
- Шнирельман В.А. Этноархеологии. - 1970 годы // Сов. Этнография. – 1984. - № 2.